

pelleilyksi. Herää kysymys siitä, onko peliongelman kohdalla asianomaisen sukupuoli vaikuttanut hoitohenkilökunnan suhtautumiseen.

Kirjan otsikko on naseva, muttei kuvasta täysin sisällyslue-ttelo. *Rulettipäiväkirja* on yhden naisen show, jonka näyttämölle kirjoittaja taikoo aina välillä – kuin paikkamaan päiväkirjan omaelämäkerrallisia puitteita – kohtaamiaan rahapelaajia tai seuraamia uhkapelureita. En voinut olla miettimättä, miksi Poutiainen kuvaa välillä hyvinkin seikkaperäisesti toisten pelureiden peliriippuvuutta ja siitä johtuvaa kärsimystä. Eikö päiväkirjamerkintöjä ollut sittenkään riittävästi kokonaiseksi kirjaksi asti?

Päiväkirja olisi riittänyt sellai-

senaan. Vaikka aihe on vakava, kirja edustaa helposti luettavaa (melkein paikoitellen jopa viih-teellistä) versiota peliongelmas-ta. Tarina pelihimosta on parempiosaisen naisen riippuvuusker-tomus, sillä Poutiaisella on ollut rahaa, millä pelata, eikä hän ole joutunut miettimään, mistä löytäisi rahaa vaikkapa ruokaan. Ollaan kaukana tuulipukukan-san tai pienituloisten tavisten raha-automaatteihin liittyvistä ko-kemuksista.

Poutiainen peräänkuuluttaa vastuullisempaa rahapelitarjon-taa ja -politiikkaa. Kukaan ei puuttunut hänen pelaamiseen-sa, eikä hän saanut koskaan toivomaansa ikuista pelikieltoa kaikkiin Raha-automaattiyhdis-tyksen toimipaikkoihin. Hän ei myöskään ole tyytyväinen saa-

maansa hoitoon. Jälkiviisaana hän toivoo lisää ongelmapelaa-mista ennalta ehkäisevää valis-tusta ja kontrollia. Ehkä siksi, että kirjoittaja ei keskity muis-telemaan rulettiuraansa, kirjan painolastina on moralisoinnin ohella syyttely. Poutiainen ottaa kirjassaan välillä opettajan, välillä neuvolatädin ja sitten taas syyttäjän roolin. Toisaalta hän ei ole mikään pellepeloton, nimi-merkin taakse piiloutuva silmin-näkijä, vaan siekailematon to-tuudentorvi. Toivottavasti päi-väkirja rohkaisee myös muita eri puolella Suomea asuvia on-gelmapelaajia tulemaan esiin ja kertomaan tarinansa. Ehkä löy-tyy kustantajia, joille kelpaavat arkisemmatkin tarinat.

Virtuaalinen on todellista

KATRI KLEEMOLA

Moni on leimannut vuoden päi-vät Suomea koetelleen Facebook-ilmion hetken huumaksi. Ilmion taustalla on kuitenkin laajempi viestintäkulttuurin ja koko yhteiskunnan kehitys. Vuosikaudet viestinnän parissa on puhuttu tulevaisuuden yhteisöllisestä mediasta. Facebook on tämän kehitys-vaiheen yksi airut. Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään viestintä-kulttuurista. Samalla on muut-tumassa maailmakin: yhteiskun-tamme on siirtymässä tietoyhteiskunnan vaiheesta ubiikkiyhteiskuntaan, joka on Mika Man-nermaan uusimman tulevaisuuta luotaavan kirjansa punaisena lankana. Ubiikkiyhteiskunnassa

”langaton tiedonsiirto ja verkottu-minen on mahdollista kenelle tahansa, milloin tahansa, missä tahansa ja minkä välityksellä tahansa.” Teknologian sijaan korostuvat sisällöt ja ihmiset.

Yksi Mannermaan ydinajatuksista on se, että sukupolvien välinen kuilu on tällä hetkellä suurempi, kuin se on koskaan historiassa ollut. Käsitys todellisuu-desta on kovin erilainen tämän päivän teineillä ja toisaalta keski-ikäisillä ja sitä vanhemmilla.

”Virtuaalinen on todellista”, toteaa Mannermaa. Sellaisessa maailmassa nuoret elävät jo: koska suurin osa valveillaoloajasta vietetään kytkeytyneenä

Mika Mannermaa
Jokuveli. Elämä ja vaikuttaminen ubiikkiyhteiskunnassa. Helsinki: WSOYpro, 2008 244 s.

verkkoon tavalla tai toisella, se on yksi osa todellisuutta – yhtä todellinen kuin kulman snägäri. Vanhempien sukupolvien on vaikeaa ymmärtää ubiikkiutta, ja he taas erottelevat jyrkästi virtuaalimaailman ja ”oikean maailman”. Tämän sukupolvien välisen kuilun havainnollisti eduskunnan puhemies Sauli Niinistö

Kauhajoen ampumatapauksen jälkeen lausuaan: ”*Syrjäytymisen johtaa etsimään pakoa keinoelämään. Siihen rakentuu kehyksiä nettiyhteisöistä--*”.

Koin itse Niinistön lausunnon merkittävänä. Juuri yhteisöllisyys voidaan mielestäni nähdä yhtenä ubiikkiyhteiskunnan vahvuuksista. Kyse ei niinkään ole yhteisöllisyydestä perinteisessä mielessä: maalaiskylänä, jossa kaikki tuntevat toisensa. Ubiikkiyhteiskunnan yhteisöt, joita heimoiksikin kutsutaan, muodostuvat valinnan kautta – vapaasta tahdosta – toisin kuin agraariyhteiskunnan maalaisyhteisöt, joihin synnyttiin. Jokin kaikkia jäseniä yhdistävä teema tai aate kerää näitä uusyhteisöjä ympärilleen. Vapaaehtoisuus tekee virtuaaliyhteisöistä ainakin potentiaalisesti voimakkaampia kuin perinteisistä yhteisöistä. Toki tuo yhteisöä yhdistävä teema voi olla pahakin. Onhan näitä jo nähty, kuten vaikkapa itsemurhayhteisöt. Mainitsepa Mannermaa al-Qaidankin esimerkkinä virtuaaliheimosta tai -kansasta. Yhtä kaikki, virtuaalimaailman voi ajatella peilaavan tietoverkkojen ulkopuolista maailmaa, joten negatiiviset ilmiötkin ovat osa luonnollista kehitystä. Negatiivisten ilmiöiden ei pitäisi antaa peittää alleen positiivista vaikutusta.

Vanhemmat jaksavat kauhistella myös sitä, miten piittaamattomia nuoret ovat yksityisyydestään verkossa. Verkossa kasvaneelle sukupolvelle perintei-

nen kysymys yksityisyydestä on täysin irrelevantti. Henkilökoh- taisten asioiden jakaminen tapahtuu vaikkapa blogissa tai ”irkissä”; 80-luvulla sama tapahtui hieman pienemmän yleisön ääressä ”slämäreissä” ja ystäväkirjoissa. Nuorten ”akvaarioeläminen” on Mannermaan visiossa kohta kaikkien elämää. Mannermaa haluaa kuitenkin korostaa sitä, että samalla kun tavalliset kansalaiset elävät akvaariossa, myös vallanpitäjien toimet ovat entistä läpinäkyvämpiä.

Ubiikkiyhteiskunnan teknologiat tuovat uusia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, toteaa Mannermaa. Hän pitää kuitenkin huolestuttavana sitä, että nykyinen puoluekartta ja edustuksellisen demokration ideologia perustuvat teollisen yhteiskunnan luokkajakoon eikä tulevaisuussuuntautunutta keskustelua nykyisillä poliittisilla areenoilla juurikaan käydä. Vaarana on, että yhteiskunta kehittyi ohi poliittisen järjestelmän ja todellista vaikuttamista ja päätöksiä tehdään jatkossa demokraattisten prosessien ulkopuolella.

Mikä sitten ohjaa yhteiskunnallista päättämistä tulevaisuudessa, kun nykyinen järjestelmä on aikansa elänyt? Mannermaa esittää, että talous saattaa olla uuden vuosituhanen johtava aate. Mannermaan ajatus vaikuttaa melkein pä jo menneisyyden analysoinnilta: emmekö me elä jo nyt maailmassa, jossa talousideologia on johtotähtenä? Te-

hokkuusajattelu sosiaali- ja terveydenhuollossa, valtionhallinnon tuottavuusohjelma... Kuten Mannermaakin huomauttaa, talouden kasvua tavoitellaan kaikin keinoin, eikä pysähdytä kysymään, onko kasvu aina hyvä asia ja mikä on kasvun hinta.

Viime vuosina ainakin itses- täni on tuntunut, että ihmiset – kansalaiset – eivät oikeastaan halua enää elää talouden hallitsemassa yhteiskunnassa. Kansallisten tai kansainvälisten tragedioiden, kuten kouluammuskelujen tai terrori-iskujen, yhteydessä herää kollektiivinen kaipuu yhteisöllisyyteen ja pehmeämpiin arvoihin: ”it takes a village”. Uudessa ajassa – ubiikkiyhteiskunnassa – näyttääkin Mannermaan mukaan olevan piirteitä muutoksesta: tekijöiden kiinnostuksen kohteena on sisältö, ei niinkään tekemisestä saatava tuotto.

Mannermaan kirja on monisäikeinen ja joka suuntaan rön- syilevä – välillä jopa pyörryttävä. Mutta niin on tulevaisuuskin. Mahdollisia reittejä kohti tulevaisuuden yhteiskuntaa on useita, ja noiden reittien visiointi on välttämätöntä, jotta me voisimme vaikuttaa siihen, mihin suuntaan kuljemme.

Mannermaan esittämät ajatukset ovat nykyhetken perustuvia tulkintoja siitä, millainen tulevaisuudesta voisi tulla. Tulevaisuuteen ei kuitenkaan ajaututa, se tehdään. ”*Yhteiskunta olemme me.*”